

Asia: VN/24649/2023/

Ositusvaateen vanhentuminen; työryhmän mietintö

Yleistä

Onko teillä yleistä lausuttavaa työryhmän ehdotuksesta?

Digi- ja väestötietoviraston käsityksen mukaan selvä avio-oikeuden vanhentumiselle säädettävä määräaika yksinkertaistaa perhe- ja perintöoikeudellisten asioiden käsittelyä sekä yksityisten välillä että viranomaistoiminnassa ja vähentää siten ainakin pieneltä osin myös DVV:n työmäärää. Työryhmämietinnössä esitetyn uuden avio-oikeuden vanhentumista koskevan sopimuksen rekisteröinti ja siihen liittyvä tietopalvelu toisaalta lisäävät DVV:n työmäärää. Kokonaisuudessaan vaikutukset ovat vähäiset lukuun ottamatta uuden rekisterin perustamisvaihetta.

Avio-oikeuden vanhentuminen (AL 66 §, 103 c § ja 103 d § sekä lakiehdotukset 2-4)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

-

Vallinnanrajoitusten vanhentuminen (AL 86 §)

Lausuntonne ehdotetusta säännöksestä?

-

Yhteisomistusolettaman vanhentuminen (AL 89 §)

Lausuntonne ehdotetusta säännöksestä?

-

Vaihtoehdot ja työryhmän harkitsemissa kysymyksiä, joihin ei ehdoteta muutoksia (mietinnön luvut 5.1 ja 5.2)

Näkemyksenne näissä luvuissa käsiteltyjen asioiden lainmuutostarpeista?

Pääasialliset vaikutukset (mietinnön luku 4.2)

Onko teillä täydennettävää ehdotuksen vaikutusarviointeihin?

Avio-oikeusrekisterin perustamisen kustannukset

Uuden sähköisen rekisterin perustaminen on kallista, vaikka sen tekisi minimimitoteutuksella. Rekisterin perustamiskustannuksiin ei juurikaan vaikuta se, käytetäänkö rekisteriä vuodessa kymmenen vai tuhat kertaa.

Työryhmämietinnön kohdassa 4.2.1.1 on arvio avio-oikeuden vanhentumista koskevien sopimusten rekisteröimistä varten perustettavan rekisterin kustannuksista. Digi- ja väestötietoviraston (DVV) alustavan arvion mukaan tehtävästä aiheutuu noin 120 000 euron perustamiskustannukset, jos rekisteri otetaan käyttöön vuonna 2025.

Järjestelmäkehityksen osalta on huomioitava, että DVV:lla on kehittämistoimia meneillään ja on huomattavasti suoraviivaisempaa ja myös kokonaistaloudellisesti edullisempaa toteuttaa suunniteltu uusi rekisteri yhdessä muiden järjestelmämuutosten kanssa. Erikseen toteutuksessa on myös riskinä melko pian tarvittavat päivitykset järjestelmään. DVV pitää siten tärkeänä pitkää siirtymäaikaa rekisterin toteutukseen.

Tämän hetken arvion mukaan avio-oikeusrekisterin perustaminen voisi myöhemmin toteutettuna olla noin 80 000 euroa. Tämä edellyttäisi sitä, että rekisterin toteuttamiselle varattaisiin kolmen tai neljän vuoden aika lain voimaantulosta alkaen. Huomioiden ajateltu siirtymäaika tämä lykkäys uuden rekisterin perustamiselle ei vaarantaisi uudistuksen tavoitteita. Myöhemmässä toteutuksessa ei ole suurta riskiä nopeasti tuleviin järjestelmän päivityskustannuksiin.

DVV arvioi, että uuden rekisterin vuosittaiset tekniset/tietohallinnon kustannukset olisivat 10 000 €. Henkilöstökustannukset ovat noin 32 000 € vuosittain. Jos rekisteröitäviä sopimuksia on vuositasolla vain joitakin kymmeniä, on lisäksi huomioitava, että asiakasmaksuilla ei kyetä kattamaan vuosittaisia kustannuksia ja rekisteröintimaksu voi nousta melko korkeaksi.

Muuta

Onko teillä muuta lausuttavaa työryhmän ehdotukseen liittyen?

DVV haluaa esittää huolensa siitä, että maallikoille voi olla vaikea täysin ymmärtää sellaisen sopimuksen merkitystä, jossa avio-oikeus sovitaan vanhentumaan lyhyemmässä ajassa kuin kymmenessä vuodessa. DVV katsoo, että avio-oikeus voidaan sopia päättymään ositusopimuksella, joka on käytössä oleva instrumentti eikä muulle aikaistavalle sopimukselle siksi ole tarvetta.

Vanhentumisajan lyhentämisestä sopiminen muilla kuin jo voimassa olevilla tavoilla on tarpeeton ja voi aiheuttaa vain turhaa monimutkaisuutta.

Yksi tapa alentaa rekisterin ylläpitokustannuksia voisi olla myös se, että avio-oikeusasioden rekisterin sisällöksi määritellään eräistä DVV:n henkilörekistereistä annetun lain 4 a §:n 6) kohdan sopimusjäljennöksen sijaan avio-oikeuden vanhentumista koskevia tietoja. Jos vanhentumista koskeva tieto on rekisterissä, tarve itse sopimuksen toimittamiselle tietopyyntöjen tilanteissa poistuu. Silloin tietopyynnöt yksinkertaistuisivat, kun rekisteriotteen ja sopimuskopion sijaan toimitettaisiin vain rekisteriote.

Lisäksi DVV ehdottaa, että samassa yhteydessä muutetaan avioliittolain 43.1 §, 104,2 § ja 135.2 § vastaavanlaisiksi kuin tuleva AL 103 d § 3 mom. Ilmoitusten liitteeksi riittäisi jäljennös asiakirjoista. Asiakirjojen alkuperäisyysvaatimus ei ole nykyaikaa, eikä alkuperäisyys turvaa asiakirjaa väärentämisyryyksiltä. Alkuperäisistä asiakirjoista luopuminen tuo huomattavia kustannussäästöjä postittamisen jäädessä pois ja edistää viranomaistoiminnan digitalisaatiota.

Kallio Noora
Digi- ja väestötietovirasto

Tikkala Hanna
Digi- ja väestötietovirasto